

Krátce nad možnou změnou osobní působnosti zvláštní občanskoprávní úpravy prodeje zboží v obchodě

Současná zvláštní úprava prodeje zboží v obchodě stojí před transpozicí nové evropské směrnice o některých aspektech smluv o prodeji zboží. Národní transpoziční návrh, ve verzi pro jednání vlády, s touto transpozicí spojil také návrh zúžit okruh kupujících při prodeji zboží v obchodě z nepodnikatelů na spotřebitele. Tato změna, textově nepříliš nápadná, prakticky však o to významnější, by zasluhovala ještě diskuzi.

Lex lata a lex ferenda

Současná „Zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě“ (§ 2158 až 2174 občanského zákoníku) se vztahují na prodej podnikatelem při jeho podnikatelské činnosti kupujícím až na případy, kdy je kupující rovněž podnikatelem a z okolností zřejmě kupuje v souvislosti se svým podnikáním (§ 2158 odst. 1 občanského zákoníku). Ve zkratce tedy na prodej podnikatelem nepodnikateli; tím může, ale nemusí být spotřebitel.

Budoucí podoba uvedené zvláštní občanskoprávní úpravy, dojde-li k takové změně, by se vztahovala na koupi, „je-li kupující spotřebitelem“ (z vymezení spotřebitele ve vztahu k podnikateli má patrně vyplynout, že prodávající strana je podnikatelem[1][2]); tedy na prodej podnikatelem toliko spotřebiteli.

Naše současná občanskoprávní úprava transponuje rušenou (k 1. 1. 2022) směrnicí Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží; nově je třeba transponovat (s platností nejpozději od 1. 7. 2021 a účinností od 1. 1. 2022) „nástupnickou“ směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/771 o některých aspektech smluv o prodeji zboží, o změně nařízení (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES a o zrušení směrnice 1999/44/ES (návrh transpozice předložilo Ministerstvo spravedlnosti pod č.j. 583/2018-LO-SP[3]). Jak pro zrušenou, tak pro novou směrniceovou úpravu platí, že jejím účelem je harmonizace koupě spotřebitelské (a ještě blíže vymezené).

Praktický dopad možné změny

Praktický dopad zúžení osobní působnosti zvláštní, svou povahou ochranné občanskoprávní úpravy prodeje zboží v obchodě je třeba hodnotit podle reálné skladby kupujících, kteří nejsou spotřebiteli ani podnikateli. Jde zřejmě o skladbu rozmanitou, od subjektů, jež si dokáží zajistit svou pozici v poměrech z kupních smluv smluvními nástroji (např. veřejnoprávní subjekty s vlastními právními odděleními nebo zdroji na externí právní služby), po subjekty, jež takovou možnost reálně nemají (např. malé neziskové organizace různých právních forem); posléze zmíněným bude zvláštní zákonná ochrana při koupi v obchodě citelně chybět.

Diskuze

Autor tohoto příspěvku se přiklání k zachování stávajícího vymezení osobní působnosti zvláštní

občanskoprávní úpravy prodeje zboží v obchodě, tj. k zachování zvláštní zákonné ochrany kupujících spotřebitelů, ale i jiných nepodnikatelů. Má za to, že potřebné diskuzi o této otázce by měly být podrobeny minimálně následující teze; v nich zároveň nastiňuje argumentaci vysloveného názoru.

1. Za rozhodující hledisko lze považovat reálný význam množiny kupujících, jež nejsou spotřebiteli ani podnikateli. K tomuto významu postačuje, že nejde o množinu marginální. To je jistě splněno a potom má zvláštní ochrana takové množiny kupujících svůj smysl; že ji ne všichni takoví kupující reálně potřebují (příčemž legislativně je lze sotva vydělit, tudy cesta patrně nevede), její smysl nepopírá.

2. Svůj význam mají i hlediska tradice stávajícího řešení a určitého jeho přesahu za kupní smlouvy. Tradici stávajícího řešení lze chápat jako projev jeho efektivity; potom není korektní toto řešení odmítat bez přesvědčivého věcného důvodu. Stávající řešení je systematicky zakomponováno do koupě, ale např. vnitřními vazbami mezi úpravami vad koupené věci a vad díla přesahuje i do díla; potom v něm nelze vidět vyslovenou zvláštnost jediného smluvního typu (kupní smlouvy).

3. Naopak problematické je hledisko (ne)souladu chráněných subjektů při prodeji zboží v obchodě a při spotřebitelských smlouvách. Je-li někdy na podporu omezení okruhu kupujících chráněných při prodeji zboží v obchodě z nepodnikatelů na spotřebitele argumentováno pouze sladěním se spotřebitelskou ochranou, jde vlastně o argument prázdný; skutečným argumentem by byl až právní nebo věcný důvod, proč je toto sladění nutné, případně vhodné.

4. V souvislosti s hlediskem (ne)souladu vymezení chráněných subjektů při prodeji zboží v obchodě a při spotřebitelských smlouvách je třeba zmínit i princip tzv. maximální harmonizace, z něhož vychází směrnice 2019/771,[4] a položit si otázku, zda tento princip nebrání českému zákonodárci transponovat směrnice úpravu tak, aby výsledek transpozice chránil vedle spotřebitelů i další nepodnikatele? Je třeba dovést, že nebrání, neboť formulace řečeného principu národním zákonodárcům zakazuje nastavit nižší nebo vyšší úroveň ochrany v oblasti ochrany spotřebitele; případného poskytnutí této ochrany ještě jiným subjektům se nedotýká.[5]

5. Závažné je ovšem hledisko větší přísnosti směrnice 2019/771 oproti předchozí směrnice úpravě. Zdá se, že právě jím je veden předkladatel transpozičního návrhu při omezení osobní působnosti stávající úpravy prodeje zboží v obchodě.[6] Z uvedeného hlediska by transpozice nové směrnice úpravy ve spojení se zachováním stávající osobní působnosti naší zvláštní úpravy prodeje zboží v obchodě znamenala, že na prodávající budou kladeny přísnější nároky nejen vůči spotřebitelům, ale i jiným podnikatelům, což právo EU již nevyžaduje. Jakkoli je tento pohled relevantní, řešení, že než by byla kupujícím, kteří nejsou spotřebiteli ani podnikateli poskytnuta vůči prodávajícím podnikatelům zvláštní ochrana na vyšší úrovni, budou z této zvláštní ochrany napříště vyloučeni, není podle názoru autora tohoto příspěvku adekvátní (nevyrovnává se totiž s výše vysvětlenou potřebou zvláštní ochrany některých kupujících, kteří nejsou spotřebiteli ani podnikateli, ani nenaznačuje, zda byla zvažována i kompromisní řešení, např. přiznat kupujícím, kteří nejsou spotřebiteli ani podnikateli, nově koncipovanou zvláštní ochranu kupujících spotřebitelů s výjimkami či omezeními).

JUDr. Václav Pilík, Ph.D.,

vysoká škola CEVRO Institut, z.ú.

JUDr. Václav Pilík, Ph.D., absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy. Je vedoucím katedry soukromého práva vysoké školy CEVRO Institut, z.ú. Zabývá se především občanským právem hmotným se zaměřením na obecnou část a závazkové právo. V těchto oblastech také publikuje.

Vysoká škola CEVRO Institut je soukromou vysokou školou práva, politologie, mezinárodních vztahů, ekonomie a bezpečnostních studií. Na českém vysokoškolském trhu působí více než dvanáct let. Nabízí prestižní vzdělání, individuální přístup a špičkové vyučující. Vybrat si lze z bakalářských, magisterských i postgraduálních programů. Přednáší zde elitní profesori i experti přicházející z praxe justice, veřejné správy a byznysu.

Více informací naleznete na stránkách Vysoké školy >>> [zde](#).

---

[1] Návrh zákona, kterým se mění zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, předložený Ministerstvem spravedlnosti pod č.j. 583/2018-LO-SP, verze pro jednání vlády. K dispozici >>> [zde](#).

[2] Vymezení, podle něhož je jedna strana výslovně spotřebitelem a u druhé strany dovozujeme, že je podnikatelem, je přijatelné, podle názoru autora tohoto příspěvku by však bylo vhodnější vyjádřit výslovně postavení obou stran.

[3] Materiál cit. v pozn. č. 1.

[4] Viz čl. 4, nadepsaný „Úroveň harmonizace“, zní: „Členské státy nesmějí ve svém vnitrostátním právu ponechat v platnosti nebo zavádět ustanovení odchylná od ustanovení této směrnice, včetně přísnějších nebo méně přísných ustanovení pro zajištění odlišné úrovně ochrany spotřebitele, pokud není v této směrnici stanoveno jinak.“

[5] Tak např. Musat, A. New perspectives on sale of goods - maximum harmonization and higher protection of consumers under the Directive (EU) 2019/771. 24. 7. 2019. In [lexology.com](#) [online]. DostupK dispozici >>> [zde](#).

[6] Srov. příslušnou část důvodové zprávy k navrhovanému novému znění § 2158 odst. 1 občanského zákoníku v materiálu cit. v pozn. č. 1: „Pododdíl by se měl napříště vztahovat pouze na spotřebitelské smlouvy, tedy smlouvy, kde na straně kupujícího stojí spotřebitel (§ 419 OZ) a na straně prodávajícího podnikatel (§ 420 OZ). K tomuto kroku bylo přistoupeno s ohledem na zpřísnění regulace v důsledku transpozice směrnice o prodeji zboží a na jinak uplatňované užší pojetí spotřebitele v českém právním řádu.“

Další články:

- [Kultura jako prestižní benefit: Proč by právní firmy měly sázet na „inteligentní zážitky“? Rozhovor s JUDr. Martinou Jankovskou](#)
- [Wolters Kluwer uvádí na český trh AI právní pracovní prostor Libra s integrovaným obsahem ASPI](#)
- [Jak ušetřit na energiích, aniž byste porušili zákon](#)
- [SLUTO DAŇOVÁ & ÚČETNÍ firma roku 2025: Kdo se letos zařadil mezi špičky oboru?](#)
- [Novela stavebního zákona, transparentní odměňování a AI v právní praxi: zveme na odborné konference Wolters Kluwer](#)
- [Zásady a principy soukromého práva jako základ moderní právní praxe. Proč má studium LLM smysl nejen pro právníky](#)
- [Kmenové listy v s.r.o. – právní rámec, převod a praktické dopady](#)
- [Executive LLM: Prestižní milník pro právní profesionály. Business Institut otevírá jarní cyklus již 1. března](#)
- [ČEZ jako první v České republice spustil 1000. dobíjecí stojan pro elektromobily](#)
- [Novinky v ASPI za rok 2025: AI, komentáře, judikatura](#)
- [D.A.S. mezi předními značkami českého trhu](#)